

In Memoriam Mgr. J. Coppens 1896-1981

F. NEIRYNCK

Op 23 mei 1981 is professor-emeritus Monseigneur Jozef Coppens te Leuven overleden. Hij was gedurende veertig jaar titularis van Exegese van het Oude Testament aan de theologische faculteit (1927-1967) en kende nadien nog een bijzonder actief emeritaat. In 1967 had hij het plan opgevat om zijn wetenschappelijke carrière te voltooien met een synthese over het messianisme, *Histoire de l'attente messianique*. Vier boekdelen zijn verschenen, en een laatste deel, nog door hem voorbereid, is nu in druk. Tot in 1981 bleef hij publiceren in het tijdschrift *Ephemerides Theologicae Lovanienses*, artikels en recensies op zijn eigen vakgebied en ook *personalia* op nog vele andere gebieden.

Professor Coppens heeft altijd veel aandacht besteed aan de geschiedenis van de bijbelwetenschap. Zijn opleiding had hem niet direct op een professoraat Oud Testament voorbereid. Zijn magisterthesis, die hij verdedigde in 1925, was gewijd aan de handopleggingsritus, een onderwerp van nieuwtestamentische exegese en liturgiegeschiedenis. In 1927 werd hij dan opvolger van A. Van Hoonacker op de leerstoel Oud Testament. Hij heeft blijk gegeven van een grote verering voor zijn geleerde voorganger. Het is Van Hoonacker geweest die in de negentiger jaren de historisch-kritische bijbelstudie te Leuven introduceerde, en voor Coppens was hij, met Cauchie en Ladeuze, „de Leuvense traditie”. Coppens' eerste monografie was gewijd aan het wetenschappelijke werk van Van Hoonacker. Het werd ook de invalshoek van zijn eigen studie (*Histoire critique de l'Ancien Testament*, 1938). Naast Van Hoonacker en Ladeuze heeft hij vele andere professoren en alumni geëerd met een levensschets of necrologie, wat hem een faam bezorgde die zich uitstreckte van de lokale chroniqueur tot die van een gewaardeerd auteur van wetenschappelijke biografieën.

In zijn persoonlijk exegetisch werk is Coppens bewust theoloog gebleven. Het ging hem om de zin van de Schrift, het christelijk verstaan van het Oude Testament en „Les Harmonies des Deux Testaments” (1949). Die aandacht bleef hem bij, van zijn eerste publicaties over messiaanse teksten van het psalmboek tot in zijn recente breed-opgezette synthese over het messianisme. De ontwikkeling die hij heeft doorgemaakt, is meteen die van de katholieke exegese, want meer dan wie ook heeft hij gedacht in dialoog met zijn collega's, waarvan slechts heel weinig publicaties aan zijn beleving ontsnapten.

De theologische belangstelling van Professor Coppens heeft hem niet belet streng kritisch werk te leveren, zowel in zijn talloze persoonlijke publicaties als in de proefschriften die onder zijn leiding tot stand kwamen : niet minder dan 28 doctoraatsproefschriften en zeven magisterthesen. De promotie van zijn student (en latere collega) R. De Langhe in 1945 beschouwde hij als het hoogtepunt van zijn persoonlijke carrière.

Als professor Oud Testament nam hij, met zijn collega L. Cerfaux, het initiatief tot oprichting van het *Colloquium Biblicum Lovaniense*, dat vanaf 1949 Bijbelse Studiedagen te Leuven organiseert. Onder de stuwning van Coppens als bestendig secretaris zijn de Leuvense Bijbeldagen uitgegroeid tot een jaarlijks internationaal en interconfessioneel colloquium van hoog wetenschappelijk niveau. Twee hoogtepunten waren, telkens met Coppens als voorzitter, het eerste Internationaal katholiek Bijbelcongres in het kader van de wereldtentoonstelling van Brussel (1958) en de jubileumsessie van 1974. En alweer dank zij de zorg van Coppens werden de verslagboeken van het Colloquium jaarlijks gepubliceerd, eerst in *Recherches Bibliques* (Desclée De Brouwer) en later in de reeks *Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium* (nu : Leuven University Press en Uitgeverij Peeters).

Van bij haar ontstaan (1935) was Professor Coppens lid van de Vereniging voor Wetenschap. Hij nam actief deel aan de zittingen van het Vlaams Filologencongres. In 1947 was hij voorzitter en hij hield een openingsrede over „ Filologie en humanisme als bijdrage tot de culturele wederopbouw ”. In Wetenschap in Vlaanderen (later Wetenschappelijke Tijdingen) verschenen bijdragen van zijn hand over internationale congressen. Laatst nog in 1971 een notitie over „ Nederlandse hoogleraren in de theologie bij de heropgerichte Leuvense Universiteit ”. In 1936 maakte hij deel uit, namens de Vereniging, van de commissie die de oprichting van Vlaamse wetenschappelijke academiën moest voorbereiden. Hij zelf is lid geworden van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, Klasse der Letteren, in 1939 (werkend lid in 1941). In 1952 was hij bestuurder van de Klasse der Letteren en voorzitter van de Academie. Zijn lidmaatschap van de Academie bood hem de gelegenheid tot een groot aantal publicaties in het Nederlands : exegetische studies maar ook veel biografische notities en historische bijdragen. In recente jaren is hij vooral Erasmus gaan bestuderen, met aandacht voor de theoloog Erasmus (vrijzinnig of rechtzinnig) en voor het probleem van hervorming en eenheid van de christenen.

Het tijdschrift *Ephemerides Theologicae Lovanienses*, waarvan hij de redactiesecretaris was, heeft een herdenkingsnummer aan hem gewijd. Separaat verkrijgbaar : In Memoriam Mgr. J. Coppens (Leuven, Peeters ; 116 p., 300 F).